

XIII KONGRES MIĘDZYNARODOWEJ ORGANIZACJI STUDIÓW NAD STARYM TESTAMENTEM (LEUVEN 27 VIII – 1 IX 1989)

Międzynarodowa Organizacja Studiów nad Starym Testamentem (International Organization for the Study of the Old Testament = IOSOT) została założona w 1950 r. w Leiden, w Holandii. Gromadzi uczonych z całego świata, zajmujących się Starym Testamentem. Co trzy lata odbywa się kongres IOSOT. Tegoroczny był trzynastym z kolei. Poprzedziły go, również w Leuven, kongresy spokrewnionych organizacji, odbywające się zwykle w łączności z kongresami IOSOT. W dniach 25–26 sierpnia obradował VII kongres organizacji zajmującej się badaniami nad Septuagintą (International Organization for Septuagint and Cognate Studies = IOSCS), a w dniu 27 sierpnia VIII kongres organizacji zajmującej się tekstem hebrajskim ST (International Organization for Masoretic Studies = IOMS). Jako miejsca kongresów wybiera się znaczące ośrodki badań nad ST. Usiłuje się również uwzględnić różne denominacje religijne. Ostatni kongres IOSOT odbył się w Jerozolimie (1986), przedostatni w Salamance (1983). Obecny kongres został zorganizowany przez znany Uniwersytet Katolicki w Leuven.

Leuven (Louvain, Löwen), położone w środkowej Belgii nad rzeką Dijle, ma ok. 50 tys. mieszkańców. Najstarsza wzmianka o mieście pochodzi z IX w. Potężni grafowie Leuven od 1191 r. tytułowali się książętami Brabancji i uczynili Leuven stolicą swego księstwa. To przyczyniło się do rozwoju miasta, które dzięki swemu dogodnemu położeniu na szlaku handlowym z Brugge do Kolonii stało się w średniowieczu centrum produkcji i zbytu sukna (2500 krosien tkackich). Dzięki uniwersytetowi (założony w 1425 r. za papieża Marcina V) Leuven stało się duchową stolicą ówczesnych Niderlandów. O zamożności miasta świadczą po dziś wspaniałe budowle: późnogotycki ratusz (połowa XV w.), kościół św. Piotra (XV–XVI w.), sukiennice (XIV w., dziś główny budynek uniwersytetu). W centrum miasta znajduje się okazały gmach biblioteki z widoczną zewsząd wieżą. Leuven zostało poważnie zniszczone w czasie pierwszej (1914) i drugiej (1940) wojny światowej. Doszczętnie dwukrotnie została zniszczona wspomniana biblioteka, należąca do największych w Belgii.

Z Leuven nierozłącznie związany jest najstarszy i największy uniwersytet w Belgii. Po wiekach świetności wojny napoleońskie położyły kres jego działalności. Restytuowany w 1835 r. (jako uniwersytet katolicki) przyczynił się do ponownego rozkwitu miasta. Odkąd kard. Mercier założył przy uniwersytecie Instytut Filozoficzny, Leuven stało się głównym ośrodkiem neotomizmu.

Brabant jest jedną prowincją belgijską z ludnością zarówno flamandzką mówiącą po holendersku, jak i walońską mówiącą po francusku. Konflikty pomiędzy tymi społecznościami, datujące się od początków tego stulecia, a mające swoje podłoże w politycznym upośledzeniu ludności flamandzkiej (mimo iż stanowią oni większość, ok. 60%), dotknęły także uniwersytetu w Leuven, w którym istniały obok siebie paralelnie wydziały flamandzkie i walońskie. Kiedy jednoci uniwersytetu nie dało się dłużej utrzymać, Episkopat belgijski zdecydował w 1966 r. podział uczelni na dwa odrębne uniwersytety katolickie: flamandzki (Katolieke Universiteit Leuven), który pozostał w Leuven, i waloński (Université Catholique de Louvain), dla którego zbudowano odrębne miasteczko uniwersyteckie w Ottignies i nazwano je Louvain la Neuve. O wielkości uniwersytetu w Leuven świadczy m.in. to, że w samym mieście i jego najbliższej okolicy znajduje się ok. 400 budynków uniwersyteckich, a co trzeci mieszkaniec Leuven to stu-

dent. W Leuven studiuje ok. 15 tys., a w Louvain la Neuve ok. 14 tys. studentów. Jest wśród nich wielu studentów z innych krajów, także z tzw. trzeciego świata. W Leuven studiowała także pewna liczba kapłanów z Polski. Samo miasto przy pierwszym zetknięciu robi wrażenie zabytkowego, ale prowincjonalnego miasta. Bliższe jednak zapoznanie się z ogromnie rozbudowanym uniwersytetem i ze świetną tradycją przeszłości skłania do wniosku, że taki właśnie charakter miasta sprzyja studium i ułatwia wykorzystanie znakomitych możliwości dydaktycznych tego znaczącego w Belgii ośrodka uniwersyteckiego.

Inauguracja kongresu IOSOT odbyła się w niedzielę 27 sierpnia wieczorem o godz. 20 w Aula Maior Maria Theresia College. W obecności przedstawicieli Episkopatu belgijskiego (m.in. kard. G. Danels, biskup miejscowej diecezji Bruksela – Mechelen) przemówienia powitalne wygłosili kolejno: C. Brekelmans jako prezydent Kongresu, J. E. Emerton jako sekretarz IOSOT, R. Dillemans jako rektor Katolickiego Uniwersytetu w Leuven. Wykład inauguracyjny zatytułowany: *Joshua 24: its Place and Function*, wygłosił prezydent IOSOT i jednocześnie gospodarz, C. Brekelmans. Po wykładzie, w głównym gmachu uniwersytetu, w tzw. sali promocyjnej odbyło się przyjęcie powitalne dla uczestników kongresu.

Robocze dni kongresu miały następujący ramowy program. Przed południem miały miejsce dwie sesje po dwa wykłady (Lectures), przedzielone przerwą na kawę. Po południu miały miejsce również dwie sesje krótkich komunikatów (po 3 lub 4 short papers), przedzielone kawą. Wykłady odbywały się w Aula Maior, a sesje z krótkimi komunikatami — w pięciu pomieszczeniach kolegów papieża Hadrianą i Marii Teresy. Wieczorem o godz. 20 w poniedziałek i w środę były wykłady, we wtorek koncert zespołu kameralnego, w czwartek bankiet.

Tematyka wykładów dotyczyła poszczególnych działów ST: *Pentateuch*, historia deuteronomistyczna, księgi prorockie, *Psalmy* i literatura mądrościowa, dzieło kronikarskie. Tematyka krótkich komunikatów obejmowała również bardzo szeroką gamę problemów związanych ze ST, począwszy od krytyki tekstu poprzez zagadnienia literackie, archeologiczne do teologii. Zarówno z wykładów, jak i z komunikatów można było wnioskować o przemożnym wpływie koncepcji M. Notha o deuteronomistycznym dziele historycznym (*Jozue do Ksiąg Królewskich*) na współczesne badania nad ST. W czasie trwania kongresu wygłoszono 23 wykłady i 86 komunikatów. Pięć wykładów i siedemnaście komunikatów podejmowało temat roli i znaczenia historycznego dzieła deuteronomistycznego w ST.

Ostatnie posiedzenie kongresu poświęcone było sprawom organizacyjnym (Business Meeting). Dyrektor Peshitta Project zakomunikował, że za kilka lat zostanie zakończony wydanie tekstu syryjskiego przekładu ST, przekładu Peszitty. J. E. Emerton złożył sprawozdanie redakcji organu IOSOT „Vetus Testamentum”, zachęcając do nadsyłania krótkich artykułów. Podziękował on również C. Brekelmansowi i pracownikom Katolickiego Uniwersytetu w Leuven za przygotowanie i przeprowadzenie kongresu. Postanowiono powołać do życia międzynarodową organizację do badań nad rękopisami z Kumran. Na prezydenta IOSOT wybrano André Caquot z Paryża, a na sekretarza IOSOT — w miejsce ustępującego J. E. Emertona — Holendra Arie Van der Kooij.

Językiem roboczym kongresu był j. angielski. W nim też wypowiadało się najwięcej prelegentów (75). Ponadto wystąpienia na sesjach wygłaszano także w j. niemieckim (23) i francuskim (13).

W czasie kongresu czynne były wystawy: Biblia Vulgata Lovaniensis, wystawa i sprzedaż książek firm wydawniczych: Brepols, Brill, Peeters, Swets, wystawa sprzętu i praktyki komputerowej. Zwiedzić można było również bibliotekę wydziału teologicznego. Godna zwiedzenia była także wielka biblioteka uniwersytecka.

Dla osób towarzyszących, a także dla uczestników kongresu zorganizowano następujące wycieczki: całonocną do Brukseli (29 VII) i Brugge (30 VIII), do zabytkowego kościoła w Zoutleeuw (31 VIII po południu), do walońskiej lub flamandzkiej części Belgii (całonocna 2 IX).

W kongresie wzięto udział ok. 400 uczestników, w tym 10 z Polski (byli to księża: Chmiel, Chrostowski, Dreja, Hanelt, Homerski, Langkammer, Mędala, Poniży, Rosłon, Wodecki. Trzech spośród nich (Chmiel, Poniży, Wodecki) przedłożyło komunikaty.

Uczestnicy kongresu zostali ulokowani w hotelach, kolegiach, domach akademickich. Większość Polaków mieszkała w domu akademickim Sedes Sapientiae przy Parkstraat.

Kongresy IOSOT są okazją do spotkania dla biblistów z całego świata. Umożliwiają poznanie przodujących starotestamentalistów i nawiązanie osobistych kontaktów z ludźmi reprezentującymi różne wyznania, kraje, ośrodki naukowe. Są świadectwem nie słabnącego zainteresowania Starym Testamentem, ogromnego wysiłku intelektualnego wkładanego w coraz lepsze poznanie myśli autorów biblijnych i środowiska, w którym powstały księgi ST, oraz świadectwem aktualności orędzia biblijnego. Udział w kongresie pozwala zapoznać się z aktualnie podejmowanymi tematami w studiach nad ST, pogłębia znajomość problemów biblijnych i daje impuls do własnej pracy nad Biblią. Dzięki temu, że kongresy IOSOT odbywają się w różnych krajach, dają one ich uczestnikom możliwość zetknięcia się z historią, kulturą, tradycjami danego kraju, a to już samo w sobie niezmiernie ubogaca człowieka duchowo. Także więc i z tego powodu każdorazowa obecność na kongresie IOSOT stanowi zawsze wielkie, bardzo pożyteczne przeżycie.

Ks. Antoni Dreja